

propter assumptum; formatum in utero virginali propter omnia conditorem. His confessis rebus, unam offer venerationem, non nocēbit adoratio una, si res fueris ante confessus.

11. Unam dicis venerationem, sed per unam venerationem introducis blasphemiam, ut si una sit adoratio, sit et una substantia.

12. * Non invideo, inquit, Christo cum factus est

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

videatur mota ante dictam a Proclo Virgini Deiparæ panegyricam orationem ann. 429. Animadvertite autem unde profecerat Nestorius, qui multa, partim ex Chrysostomo, partim ex Theodoro mutuari solet; sed ex Chrysostomo bona quæ corrumpat, ex Theodoro mala quæ augeat.

* Impia hæc sententia, non eodem ubique modo legitur ac in præsentī. In concilio Tyrio, interloquentibus episcopis iudicibus, ita exponitur ab accusatoribus Ibe Edesseni: *Non invideo Christo facto Deo, in quantum enim ipse factus est, et ego factus sum.* Οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενουίνῳ Θεῷ· ἐγὼ ἰσὺν γὰρ αὐτῶν ἐγένετο, καὶ γὰρ ἐγενόμην. At in instructione cleri Edesseni sic habetur: *Non invideo Christo facto Deo, quoniam et ego, si volo, possum fieri, secundum ipsum.* Οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενουίνῳ Θεῷ, ἐπειδὴ καὶ γὰρ, εἰ βούλομαι, γίνωμαι κατ' αὐτόν. Priore loco ascribitur Ibe Edesseno episcopo a quatuor ejusdem Ecclesie presbyteris. In posteriore presbyterorum accusatio testimonio quinque et sexaginta ministrorum ejusdem Ecclesie diluitur. Crimen porro tam nefarium Ibas commoto, ut par erat, animo ita purgavit: *Anathema ei qui dixit, et ei qui calumniatus est; decies millies ego scari patior, quam dicere hoc verbum, absit hoc a me, vel cogitare, etc.* Hujuscemodi vocibus non unus tantum sensus accommodari potest, sed tam multiplex, quam multis referuntur modis. Si legantur prout sunt in instructione cleri Edesseni, non incongruus est quem attulimus in dissertatione 7 in priorem partem, iste scilicet: *Non invideo Christo quod Deus factus sit; possum enim pariter fieri Deus si volo.* Nam suis ille operibus, suisque liberi arbitrii nativis viribus promeritus est divinitatem, quæ et ego opera, ut sum ejusdem communis naturæ particeps, præstare possum. Sed si presbyterorum accusantium intelligantur verba perinde atque sonant, sensus iste mox occurrit: *Non invideo Christo, quod Deus factus sit; quantus enim factus est per assumptionem, tantus et ego factus sum per baptismum, uterque scilicet filius Dei adoptivus.* Verum voces a Mario relatas benignius interpretari posset quispiam hunc in modum: *Non invideo Christo quod factus est homo; quod enim factus est, factus et ego pariter, honore tanto scilicet ex ipso in me, propter communionem naturæ, redundante. Verum tamen tertius ille sensus, cum pietatis multum ha-*

beat, et ad voces tamen, ubi primum prolatae sunt, exhorruerit Ibas ipse cum aliis, verus esse non potest: quare oportet alterutro alio voces intellectas fuisse; utroque vero, horrendam impietatem superbiæque continent; et priore quidem Samosatenam ac Pelagianam, posteriore vero Theodorianam.

13. ^b Hodie Jesus factus est immortalis; quando ad eum accessit Maria post resurrectionem, dicit ei: *Noli me tangere; æstimabat enim illa ipsum Dominum esse qui fuerat; et nesciebat quia post resurrectionem perfectus fuerat factus.*

Hancne aliquando impiam vocem Ibas protulerit, incertum est: nam Patres Chalcedonenses oblata Ibe crimina non satis probata fuisse edixerunt, et nihil ejusmodi objectum est Ibe in v synodo, in qua tamen damnatus est cum sua epistola. Certum tamen reor, si quando protulerit, non id fecisse primum quo tempore accusatos presbyteri aiebant, anno scilicet 445, nam opusculum istud Marius ante hoc tempus scripsit. Quare Mercatori credendum puto tribuenti, vel Theodoro Mopsuesteno, vel potius Paulo Samosateni, cujus duas antea *περασιὰς* adduxerat. Id vero cur potius de Samosateni putem, causa est, quod Theodorus ob merita negaret assumptum hominem, sed singulari gratia; cum primum Virginis in utero formaretur, id vero Samosatenus assereret; quodque Theodorus, licet reipsa Christum Filium Dei adoptivum doceret, contenderet tamen ea dignitate ornatum, eoque honore erectum, quo nulla possit creatura perlingere, quantumvis nitatur. — Apud Edessenorum episcopi, cum hæc annotatione: *Et hunc quoque titulum debemus codici Vaticano, cum deesset in Bellovacensi. Quo factum est ut Garnarius, cum videret Iban negasse se ea dixisse que mox referuntur, et putaret a Mario Mercatore tribui Theodoro Mopsuesteno, ei credendum putaverit, hoc tamen valde inclinans ut facilius sentiret esse Pauli Samosateni. Re autem vera sunt Ibe episcopi Edesseni, ut testatur Marius Mercator. Vide ultimum constitutum patre Vigili a nobis editum in nova Conciliorum editione: Erit.*

^b Huic quoque fragmento præponitur titulus: quo sic se habente, *Ejusdem Ibe cum populum alloqueretur in Pascha.* Hinc, inquit Baluzius, patet hoc fragmentum conjungi posse cum superiore. Ex libello enim presbyterorum Edessenorum contra Iban apparet eum superiora de Christo protulisse cum in Ecclesia secundum consuetudinem in die sancto Paschæ faceret sermonem. Dicta autem ab eo esse et alia testantur idem presbyteri. Erit.

II.

THEODORETUS CYRENSIS.

ADMONTIO.

Qui fuerit Theodoretus Cyri episcopus, quamque præcellens doctrina, nemo nescit; notum pariter omnibus, quantum studuerit Nestorio, antequam vexatione coactus ad meliorem mentem redierit. Ea de re diximus satis, quoad præsens negotium, in præfatione historica; dicemus longe copiosius in auctario Theodoretii quod apparuit, ubi de vita ipsius, fide et Operibus curiosius dissertationem instituemus.

Edimus nunc collectanea Mercatoris, ejusdem ali reperiantur in manuscriptis codicibus, auctiora daturi suo loco, non ex Mercatore, sed aliunde composita, non sine labore. Hæc vero collectaneis continentur ut hæ-

bet titulus, epistolæ et excerpta quædam, sive ex libris, sive ex sermonibus. De epistolis postea, nunc de libris quinque, quorum mentio sit a Mercatore.

Sunt autem illi ipsi sex priores, quos ex viginti septem Theodoretus adversus hæreticos a se lectos tradit Photius; unum enim in duos dissolvit. Verum hæc tota res, ut multum habet obscuritatis, ita prolixiore declaratione indiget; sed prius exscribenda quæ habet Photius (Cod. 46).

« Lecti sunt Theodoretus episcopi Cyri septem et viginti libri adversus varias propositiones.

« Primus liber agit contra asserentes unius fuisse naturæ Deum Verbum, et quod ex semine David sumpsit principium; itemque adversus eos qui Divinitati passionem attribuerunt. Secundus liber cum eisdem e Scriptura manuum validius consertit. Tertius de eadem re disputat. Quartus sanctorum Patrum continet doctrinam de gloriosa incarnatione Domini nostri Jesu Christi Filii Dei. Quintus hæreticorum colligit opiniones, quas componit cum opinionibus eorum qui in Christo duas naturas minime agnoscunt, et ostendit magnam eos inter se affinitatem habere. Sextus ponit unum esse Filium Dominum nostrum Jesum Christum. »

Scripserat Theodoretus, ante concilium Ephesinum, adversus duodecim anathematismos Cyrilli, scribendique auctor fuerat Joannes Antiochenus, qui et eandem provinciam dederat Andrea Samosateno, ut duorum totius Orientis doctissimorum virorum auctoritate præverteretur animi, ne Cyrillo crederent, anathematismis, veluti quodam compendio, fidem catholicam tradenti. Prior ille conatus successu caruit, lectis in concilio anathematismis, nec rejectis, immo catholicis Patribus in partes Cyrilli adversus Nestorium concedentibus. Quare tentavit iterum Theodoretus, post solutam synodum, si qua ratione posset, et quæ prius objecerat confirmare, et quæ constituta fuerant in concilio labefactare. Tentandi causa fuit, quod vel reipsa cum Nestorio aberraret; vel quod, animi affectu exæcatus, non satis perspiceret, quam impie Nestorius sentiret, quam catholice Cyrillus.

Opus hoc, cujus excerpta præ manibus habemus, ita divisit in quinque libros, ut tribus prioribus mælietur ostendere catholicum dogma evangelii adversari Patrumque doctrinæ: conficere vellet in quarto Patrum Ephesinorum sententiam hæreticorum opinionibus esse affinem; quinto denique explicaret quomodo Christus sit unus Filius.

Singulos libros, etsi multis capitibus distinctos, non fuisse tamen admodum prolixos ex eo conjicio, quod Photius scribat iis majores fuisse tres libros Eraniste, nec ipsos tamen per se valde magnos.

Quod autem secundus et tertius in unum reipsa consentur, indicare videtur Photius his verbis: *Tertius de eadem re disputat*; divisos tamen puto ea differentia, quod secundus ex novo præsertim Testamento, tertius ex veteri testimonia contineret.

Totum opus inscriptum fuisse *περί ἑναθροπήσεως*, colligitur ex parte non mediocri, quam hæc inscriptione donatam ex libro bibliothecæ regię Latine simul et Græce exhibebimus in aulario; habuisse quoque nomen *Πενταλογίου* ex eodem libro colligitur. Prior appellatiq ab argumento, posterior a numero librorum accepta est.

Porro autem eruditus pater Combesius Pentalogium putavit, esse idem cum libris quinque hæreticarum fabularum; quo melius nihil conjici potuit ab homine qui careret ope Mercatoris differentiam indicantis inter utrumque opus *πεντάβιβλον*.

Tempus scriptiōnis non improbabilius concluditur ex epistola prima ad Himerium Nicomediensem, de his siquidem intelligi debent ista: *Lectis ex Ægypto litteris destinatis, et ad nos sæpe discussis, invenimus eas doctrinæ quidem congruentes Ecclesiæ, duodecim vero capitulis contrarias esse probavimus, quæ usque impræsentiarum impugnare perstitimus*. Quare eo temporis intervallo confectos oportet quod a recessu Orientalium Epheso in patriam ad negotium pacis Ecclesiarum intercessit, id est, ann. 432.

Hujus operis meminerunt veterum plures, et primus quidem Irenæus episcopus Tyri, cum quereretur litteris ad Theodoretum scriptis, ab ipso, dum sæpe opinionis testes produceret Patres, prætermisissimum fuisse Theodorum Mopsuestenum, immo et Diodorum Tarsensem Theodori magistrum; utrumque enim revera prætermisit hoc in opere Theodoretus, etsi longe plurimos alios proferret; visusque est objectionem occupasse libro quarto, parte ultima, ubi de ista re iterum sermo erit. Cur ita videatur, causa est, primum, quod Irenæus scriberet ad Theodoretum eo fere tempore quo diximus editum istud opus, quando scilicet agebatur negotium pacis inter Ecclesias, mitterenturque ultra citroque fidei expositiones verbis quibusdam ambiguis studiose compositæ.

Deinde vero Justinianus imperator in sacra ad Patres v synodi, cum queritur impietatem a Nestorio traditam iterum introduci per Theodorum Mopsuestenum Nestorii magistrum, etc., necnon per impia conscripta Theodoretus, quæ contra rectam fidem, et Ephesinam primam synodum, et contra sanctæ memoriæ Cyrillum exposuit, etc.

Quintæ synodi Patres, can. 13: *Si quis defendit impia Theodoretus conscripta, quæ contra rectam fidem, et contra primam Ephesinam synodum, et sanctum Cyrillum, et duodecim ejus capitula exposuit, et omnia quæ conscripsit pro Theodoro et Nestorio impiis, etc., anathema sit*.

Nihil porro Mercator aliqd hisce collectaneis ostendere nititur, quam quod Theodoretus eadem qua Theodorus et Nestorius senserit, id est, duos reipsa filios duosque dominos distinxerit; atque ita filium Virginis merum esse revera hominem ratus sit, quantumcumque contrariam opinionem tenere videri voluerit. Id vero efficit Mercator duobus argumentis, consonantia vocum et sententiarum Theodoretus cum præfatis duobus, et professo in utrumque studio, odioque in sanctum Cyrillum et Patres Ephesinos, quos Arianorum atque Apollinaristarum nomine traducit.

Nec mirum sit tibi, lector, Mercatorem Theodoro viro magni nominis tantam accusationem tam gravibus verbis struere. Maluit egregius fidei defensor adhærere toti Ecclesiæ, quam homini turbarum aliquante ananiorum quam verus prudensque veritatis zelus permittat. Marius certe tunc scripsit, cum dubia foret Theodoretus fides apud sanctos, nec adhuc in sacra synodo Chalcedonensi contestata esset.

Mercatoris judicium approbavit Gregorius Magnus, si modo, quod docti consentunt, nomine Pelagii sui prædecessoris, ipse adhuc in minoribus constitutus, scripsit epistolam, sive librum, ad Eliam Aquileiensem et alios Istræ episcopos schismaticos, qui damnationi trium capitulorum non consentiebant. Objicit enim Theodoro eadem quæ Mercator iisdem excerptis testimoniis et iisdem, immo totidem, verbis. Suis singula proferemus locis. Vides epistolam cap. 20, unde quatuor intelliges.

Primum, codicem Marii Mercatoris a Gregorio Magno visum; inde enim omnia exscripsit quæ loco mox citato bene multa profert. Altarum, in eodem codice cum litteris Theodoretus fuisse quoque reprehensiones anathematismorum Cyrilli, et excerpta de libris de quibus nunc agit, quomodo sunt reipsa in manuscriptis nostris. Tertium, eandem esse omnium interpretum, Mercatorem scilicet; totidem enim verbis a Gregorio citantur. Quartam, quam opinionem de Theodoro, nondum in Chalcedonensi concilio fidem professo, Gregorius

concepisset; ipsum enim ait contra rectam fidem scripsisse, sanctæ Ecclesiæ diversa sensisse, post errorem recte sapuisse, destruxisse unitatem Deitatis et humanitatis in Christo, composuisse scripta prava, hæretica et omni impietate plena; quibus subjungit Mercatoris Theodoretum acerbius compellantis defensionem. Quis non timeat quanta temeritate plenum sit Theodoretii scriptum superbiendo defendere, quæ eundem ipsum constat, recta post confitendo, damnasse? Et postea: Sola ejus hæretica scripta respuentes, et cum synodo adhuc Nestorianum insequimur, et cum synodo Theodoretum recta profitentem veneramus.

Atque hæc, sive Pelagius ipse papa scripserit, sive Gregorius adhuc diaconus, pontificis nomine, maxima saue auctoritate pollent, majore saltem quam qui contraria Mercatori meo sentiunt.

Observa, lector, Gregorium, cum de tribus capitulis in epistola scriberet, de duobus ea posuisse quæ ex quinta synodo sumpserat: cum autem accessit ad tertium de Theodoro, ex solo Mercatore accepisse collectione, et licet quædam in v synodo etiam legantur, veluti quæ pertinent ad primum anathematismum, in ista tamen, relicto textu v synodi, Mercatoris versionem prætulisse.

EXCERPTA THEODORETI

Ex libris quinque quos adversus B. Cyrillum Alexandrinæ civitatis antistitem sanctumque concilium Ephesinum, a quo Nestorius damnatus est, diabolo instigante, conscripsit.

EXCERPTUM PRIMUM.

Ex præfatione Theodoretii in quinque libros adversus beatum Cyrillum et sanctum concilium Ephesinum.

EXCERPTUM PRIMUM.

Priusquam conventus apud Ephesum celebraretur, duodecim capitulis strictim aperteque restitimus, ut præsciis horum fieret intellectus etiam rudiorum, et rationis expertium. Quia vero se manifestum, qui ista protulit, in concilio declaravit, et plures ex his qui convenerant, imperitia [Baluz. imperitia] potius, nec ulla dogmatis imbuti notitia, pia hæc arbitrati sunt; operæ pretium visum est, iterum contra niti, sermonemque distendere et succisam [Baluz. successam] blasphemiam multipliciter confutare, ut ignorantibus evidentius approbemus quemadmodum evangeliiis declarentur adversa quæ nunc ab istis maxime B

EXCERPTUM SECUNDUM.

Ejusdem ex libro ipsius operis a primo.

Idcirco Emmanuel jampridem, et ante multa natiuitatis tempora ex Virgine [Baluz. Virginis], appellatus est parvulus. Emmanuel autem, et ejus qui sumpsit, et ejus qui assumptus est, naturas insinuat;

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

* Observa quomodo in excerptis e libro primo tractasse scribit Photius contra asserentes unius fuisse naturæ Deum Verbum, et quod ex semine David sumpsit principium, itemque adversus eos qui divinitati passiones attribuunt.

† Voces istæ admodum catholicæ suspicione non earent, propter dicentis qualitatem, et consequentia verba, Deus propter unitatem ejus quem ex nobis assumpsit. Fuit enim loquendi formula Nestorianis familiaris, propter unitatem homo dicitur Deus, quemadmodum propter affectum amicus sit amans; et vero suspectæ mihi sunt sententiæ ille, Deus in natura nostra, in homine Deus et homo, Deus natura hominis se vestiens, Deus in templo humano, Deus nobiscum; quæ puram inhabitationem et inductionem significant, atque adeo Nestorianam ἑνωσιν σχητικῶν. Quare Mercator non temere, ad probandum duos a Theodoro filios asseri, hæc adduxit.

‡ Contra Cyrilli dictum, quod una sit natura Verbi incarnati; id vero videbatur nonnullis, quasi rectæ fidei symbolum, ut videre est apud Cyrillum, in epistolis post pacem Ecclesiarum scriptis ad amicos quærentes quod videretur recessisse ab ὁμοθεΐα, cum duas post unionem naturas in Christo Orientalibus concessisset, qui ex eo prius ipsum arguebant

A nobiscum enim Deus interpretatur, hoc est, in nostra natura Deus, in homine Deus, Deus et homo, Deus homo factus, Deus natura hominis incircumscripse se vestiens, Deus in templo humano, Deus nobiscum, Deus propter unitatem ejus quem ex nobis accepit. Ergo non solum Deus, sed etiam homo est Emmanuel; ipse vero et Christus appellatus est, et Jesus nominatus, et Salvator vocatus.

Item ex eodem libro primo.

• Si permixtio aut confusio fieret, atque una ex utraque substantia redderetur, neque Deus esset [Baluz. mansisset] Deus, nec templum existeret templum; sed et Deus templum, et templum natura Deus esset, id enim operatur admixtio; et si hoc ita est, non convenienter Dominus ait: Solvite templum hoc, et in triduo suscitabo illud (Joan. ii, 19). Oportebat enim ut diceret: Solvite me, et in tribus diebus resurgam; siquidem duæ naturæ unam permixtionis temperamento fecissent.

EXCERPTUM TERTIUM.

Item ejusdem de libro a secundo.

• Sed et Gabriel evangelizans Virgini, sicut Lucas

adhærere Apollinaristis, confusionem naturarum unitione factam delirantibus. Apollinaristis, inquam, non item Apollinari ipsi; tradit enim Theodoretus Polemium quemdam (Polemionem alii nominant) primum fuisse confusionis auctorem. Polemius quidam, ait, ex ejus (Apollinaris) scriptis ausum nactus, et substantiarum confusionem factam dicit, et commixtionem Divinitatis et corporis. Inde Polemianorum hæresis nata est (Lib. iv Hær. Fabul. cap. 9).

‡ Animadvertite, lector, et in omnibus quæ ex secundo libro excerpta sunt recognosce characterem secundi libri descripti a Photio, in quo ait a Theodoro cum adversariis ex sacra Scriptura validius manum conseri.

• Totum hoc excerptum edemus propædæmæ ratiocinatio, Græce et Latine, in auctario Theodoretii; ipsum vero magna ex parte exscripsit Gregorius Magnus, et in epistolam in præfatione laudatam transtulit. Nam post alias angelus ad Virginem voces, sic habet: Considerate hic etiam quia cuncta humanitas dicuntur. Erit, inquit, magnus, non dixit, est. Et Filius Altissimi vocabitur, non dixit, vocatur. Et dabit ei Dominus sedem David Patris sui, non dixit, habet, sed dabit ei Dominus. Et regnabit, non dixit, regnat. Et super quos? Super domum Jacob, non dixit, super angelos et archangelos.

beatus exponit : *Ecce, inquit, in utero concipies, et A paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum; hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Deus sedem David patris sui, et regnabit his super domum Jacob in æternum, et regni ejus non erit finis. Ideoque et quod nascatur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei (Luc. 1, 31). Considerate, quod hic etiam cuncta dicantur humanitus. Erit, inquit (Ibid., v. 35), magnus, non dixit, est : et Filius Altissimi vocabitur, non dixit, vocatur, aut est; non dixit, habet sedem David Patris sui, sed dabit ei; et regnabit, non dixit, regnat. Super quos? Super domum Jacob, non dixit super angelos et archangeles. Et iterum, sanctum vocabitur Filius Dei, non dixit, vocatur.*

* Quid ad hæc dicitis, qui Veritati proprias passionem proponentes [Baluz. præponentes], propter humana certamina, Deo prælium passi estis inferre? Cui ista conveniunt? Deo, et qui semper est [Bal. add. et Domino], et regi, et sancto, et Filio Dei? An autem templo, quod ex semine David sumptum [Baluz. sanctum est] et propter unitatem Dei Verbi hæc ipsa promeruit?

Itemque ibi post paululum.

Non itaque Dei [Baluz. Deum] Verbum post natiuitatem Virginis magnum futuram esse prædixit; sed templum, quod ex Virgine sanctum, assumptum, unitum, et conuencupatum etiam ipsum filius; non ut duos filios adoremus, sed ut in templo visibili Deum invisibilem contuentes, uram illi venerationis gloriam deferamus.

Item in eodem libro secundo.

b Cum inueueris : c Dominus autem plenus Spiritu sancto regressus a Jordane (Luc. iv, 1). Et iterum : Egressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilæam (Ibid., 14). Non Dei Verbum cooperatione vel auxilio eguisse Spiritus arbitreris; sed visibile templum, quod variis Spiritus sancti donationibus fruebatur.

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

a Magna hominis audacia simul et impietas! audacia quidem accusantis œcumenicam synodum prodita propter perversitatem veritatis; impietas vero, aperte Filium Dei a filio Virginis, naturalem ab adoptivo, dividens, alterumque alteri sola venerationis gloriæque unitate copulantis, etc.

b Hæc cum titulo ipso exscripsit Gregorius : c In eodem libro secundo ait : Jesus autem plenus Spiritu sancto regressus a Jordane. Et iterum : Egressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilæam. Non Dei Verbum cooperatione vel auxilio eguisse Spiritus arbitreris; sed visibile templum variis Spiritus sancti donationibus fruebatur. d Exscripsit vero, ad id ipsum probandum, ad quod et Mercator, a Theodoro nempe duas in Christo personas astrui.

e Jesus autem. Sic reposuimus ex veteribus libris, cum Garnerius edidisset Dominus autem. Hanc emendationem confirmat etiam epistola Pelagii II. BALUZ.

f Baluz. addit hic, credentibusque tribuit omnibus sanitatem. Mox etiam, post commemorans, addit uerba et, quæ postrema verba sic nititur : Hæc addita sunt ex codicibus antiquis. Legendum autem videtur, commemorans Nazaret unctiorem, etc. Respicit omnino ad caput decimum Actorum apostolicorum. ERR.

g Longè aliter in editione, siue Latina Vulgata, siue Græca : Ut gratia Dei pro omnibus gustaret mor-

Itemque ibidem post aliquanta.

Ut autem duarum naturarum divisionem manifeste pervideas, ad doctrinam ipsius Domini veniamus. Accesserunt ad eum Judæi dicentes : Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis (Joan. ii, 18)? Respondit Jesus : Solvite templum hoc, demonstrativa voce eos ad visibile pertrahens, et in tribus diebus suscitabo illud (Ibid. v. 19), Deitatis potentiam audientibus manifestans.

Ex eodem libro.

Hunc Deus auctorem et Salvatorem exaltavit (Act. v, 31). Quis igitur exaltatus? Non excelsus, sed ea natura, quam Deitas exaltavit [Baluz. exaltavit], quam Judæi interemerunt suspendentes in ligno; hæc enim exaltata est, conjunctione ejus qui sumpsit eam, et habitavit in ea.

Ex eodem libro.

Manifestum est, inquit, quis die tertia resurrexit, et quis hoc resuscitavit, secundum Salvatoris promissionem dicentis : Solvite templum hoc, et in triduo reedificabo illud (Joan. ii, 19). Quod tertia die resurrexit, hoc suspenderunt in ligno Judæi : Hoc unxit Deus Spiritu sancto et virtute (Act. x, 38). Non enim Deus Verbum unctione aut operatione sancti Spiritus eguit; sed templum, quod ex semine David assumens sibi et copulavit, d et hoc evidenter ostendit Apostolus commemorans unctionem quæ a Deo facta est; et Spiritum sanctum a quo unctus est, et virtutem qua fruebatur; et quemadmodum sanitatem operatus est : Quoniam, inquit, Deus erat in illo (Marci vi, 14).

Ex eodem libro.

Paulinikus ab angelis minoratum videmus Jesum propter passionem mortis, gloria et honore coronatum, ut sine Deo pro omnibus gustaret mortem (Hob. ii, 9). Dividit a passione, ut e sine Deo, inquit, pro omnibus

iam, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ πάντων γένηται τοῦ θανάτου. Legerunt tamen Græci quiddam, ὅπως γὰρ τοῦ Θεοῦ, etc. Adjuvat lectio, quam sequitur Theodoretus, hæresim dicentium hominem a Deo depositum fuisse tempore passionis, quam hæresim alterius peperit vitiosa versio loci, Coloss. ii, 15. Ubi enim legitur : Detulit quod adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci, et exspoliatis principibus et potestatibus, tradidit confidenter, palam triumphans illos in semetipsum; legebant votores quidam, exuens se carnem. Ita Hilarius libro de Trinitate; Ambrosius in tractatu de Symbolo, cap. 13; Augustinus cum libro de Agone Christiano, cap. 2, tum alicubi passim. Illa porro hæresis, qua visa est Capreolo Nestorianæ pars, cum in Hispania serpere coepisset, coegit Vitalem et Constantium laicos Hispanos consulere Capreolum Carthaginensem episcopum, qua ratione impugnanda foret. Consulentiū epistolam et Capreoli responsionem edidit pater Sirmondus, ann. 1630. Utramque retulerunt in generalium conciliorum collectionem, siue qui regiam, siue qui majorem accurarunt. Verba consulentiū ista sunt in vulgatis libris : Sed et hominem purum dicunt passidisse in cruce comprehensum. Aitunt : Reccussit Deus ab eo. Quibus parvitas notata, sic dicit : Numquam Deus recessit ab homine assumpto, nisi quando dixit de cruce : Heil,

gustaret mortem. Hunc etenim et paulominus ab angelis asserit minoratum; Verbum autem Deus non minor angelis, sed creator est angelorum, et virtutum, et dominationum, et omnis invisibilis et visibilis creaturæ.

Ex eodem libro.

Unum his omnibus adiciens testimonium, sermōni terminum dabo: *Jesus Christus heri et hodie, ipse et in sæcula.* Quomodo igitur (hoc, sapientissimi, debemus advertere), quomodo ipse idem heri et hodie et in sæcula, et temporalis et æternus, et in tempore et super tempora? Nam si æternus est, temporalis non est; et si in tempore est, super tempus non est.

[*e Verba Marii Mercatoris.*

Item ejusdem ex libro quarto, post testimonia sanctorum Patrum quæ scelestus et impius ad suum nefarium sensum retorquere contendit, ^d post assertionem ei in nonnullorum hæreticorum (nam dico et Theodori) non timuit facere mentionem quos summis quoque laudibus efferre molitus est, hæc in injuriam

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

Heli, lamna sabactani, Deus Deus meus, quare me dereliquisti? Ex quibus tria conficio: primum, opinatos fuisse hos Hispanos Verbum ab homine recessisse, imminente morte. Alterum, vitiosam esse vulgarem lectionem, quod satis ostendit discohærens oratio, *comprehensum.* Aiunt: *Recessit Deus ab eo.* Postremum, qua ratione vitium emendari debeat. Arguunt enim Vitalis et Constantius errorem suo peiore, eorum scilicet qui non solum in cruce, sed toto passionis tempore, atque ita ab ipsa comprehensione, depositum a Verbo hominem dicerent. Quare ita legendum puto: *Sed et hominẽ purum dicunt pependisse in cruce; post comprehensum enim, aiunt: Recessit Deus ab eo, etc.,* id est, post comprehensionem.

Porro autem Vitalis et Constantius eo venialius errabant, quod magno forte exemplo decepti erant, Ambrosii scilicet, cuius hæc sunt verba: *Hæc beata anima, quæ in cruce ad divinitatem clamavit dicens: Deus Deus meus, quare me dereliquisti? clamavit homo Divinitatis separatione moriturus. Nam cum Divinitas mortis libera sit, utique mors esse non poterat, nisi vita discederet, quia vita Divinitus est, quæ numquam patitur vel mortem, vel corruptionem, immortalis enim semper et incorruptibilis est. Deus autem, qui Verbum et Spiritus est, qui ubi vult spirat, carnem humanam animamque susceptam non deseruit invitus, sed quia voluit, ubi voluit, quomodo voluit et quando voluit, relinquens posuit eam, et iterum assumpsit eam. Non ergo ejuspiam jure ac potestate exutus est carnem, sed ipse se exiit. Nam qui potuit non mori, si noluisset, procul dubio quia voluit, mortuus est. Quod ita esse comprobans Apostolus ait: *Spoliatus se carne, principatus et potestates exspoliavit, triumphans illos semetipso, per mortem scilicet hominis suscepti.* — *Sine Deo.* Hebr. ii, 9. Textus cum Vulg., *χάριτι Θεού, gratia Dei.* Legebatur Theodoritus *χωρίς Θεού, sine Deo.* Hinc Mercator in inscriptione huic excerpto præfixa illum carpit, quod textum Paulinum corrupserit. Sed inmerito. Sanctus enim Hieronymus sub initium lib. ii Comment. in Epist. ad Gal. iii, 10, de utraque hujusmodi lectione sic scribit: *Scriptura testis est, quia Christus gratia Dei, sive ut in quibusdam exemplaribus legitur, ab eo Deo, pro omnibus mortuus est.* Hæc sane posterior lectio non latuit Origenem, in Exoget. ad Joan. i, et xi, 49. Quin et Latinis Patribus haud fuit in-*

A sanctorum Patrum qui apud Ephesum Nestorium damnaverunt sub exclamatione protulit dicens:]

• Audite, surdi, et cæci, respicite. Et quis est cæcus et surdus, nisi qui mente captus est, nec vult intendere veritati, oculos suos claudens radiis, et se luminibus privans? Magistrum ergo veritatis audite jure præcipientem, voces evangelicas apostolicasque dividere, et Deitati quidem sublimes ascribere, humiles autem humanitati deputare. Tandemque desinite huic pie divisioni resistere; nec metu anathematis pavorem simplicioribus inferatis. Nos enim tamquam purgamenta, quæ a vobis formidolosa proferuntur, attendimus, sanctorumque Patrum magisteria castodimus.

Verba Marii Mercatoris.

B His verbis profanus iste, tam in Nestorium quam in [Baluz. add. ejus] similes recte latam sub anathematis interpositione sententiam, ut æstimat, attenuare contendit, ne sectatores et complices metu præsentis et futuræ pœnæ, dogmata pravitatis abjiciant, et ad unitatis tramitem venire nitantur. Denique ut nequitia cordis ejus evidenter appareat, in ul-

comperta. Ut alios omittamus, S. Ambrosius lib. n de Fide, c. 8, hæc habet: *Quam bene autem posuit Apostolus: Ut sine Deo pro omnibus gustaret mortem; ne divinitatis illam passionem putaremuisse, non carnis.* Et iterum ibid., lib. v, c. 8: *Incarnationis Dei mysterium universa salus est creaturæ, secundum quod scriptum est: Ut sine Deo pro omnibus gustaret mortem; id est, quod creatura omnis, sine passione aliqua divinitatis, Dominici sanguinis redimenda sit pretio.* Attamen retinendam esse vulgaram lectionem *χάριτι Θεού, gratia Dei,* ex consensu omnium mss. codd. Gr. et Lat. pluribus contendit Millius ad Nov. Testam. Gr. Heb. ii, 9. De hoc autem loco post Millium fute Wetstenius in suo Testam. Græc. tom. II, pag. 392. Quod quidem spissum opus improbbæque labore confectum, ut plura continet vitia, erudita et scitu digna, sic absona fidei plura et absurda complectitur, quæ immodica licentia usus partiumque studio abreptus auctor sibi permisit, aliquando Deo auspice castiganda. GALLAND.

• Haud ipsum Gregorius totidem verbis in præfata epistola transtulit, indeque erroris Nestoriani Theodoretum convinci posse credidit.

• Hunc locum refert integrum Pelagius II in epistola mox laudata. BALUZ.

• Supplevimus integrum hunc locum ex Baluzio, qui descripsit eum ex Vaticano codice. Non existat enim apud Garnerium, qui Bellovacensem secutus est. EDIT.

D ^d In mendo hæc verba cubare noscuntur soanisi mss. ope sananda. GALLAND.

• Intendit animum in quartum Cyrilli anathematismum, qui hujusmodi est: *Si quis personis duabus sive substantiis (ὁμοουσιον) dispertiat voces quæ sunt in evangelicis vel apostolicis Scripturis, quæque vel de Christo a sanctis dicuntur, vel ab ipso de acipso; et has quidem ut homini, qui præter Verbum verum intelligatur; has vero ut divinas, soli Deo Verbo; anathema sit.* Consule reprehensionem Theodoretæ ad istum anathematismum, et cum istis confer eam, atque ex cognatione utriusque intelliges quantum fuerit Theodoretæ in omnes anathematismos, sed in istum maxime, odium. Unde non immerito Mercator sequentia paulo commotiys scripsit.

tima parte quarti libri Theodorum Mopsuestenæ A [Baluz. Mamsuestinæ] civitatis episcopum, quem omnes fere catholici hæreticum esse cognoscunt, suis præconiis ita concelebrat.

EXCERPTUM QUARTUM.

Ex ultima parte libri quarti Theodoretii.

Idecirco, inquit, magnum Theodorum, propugnato- rem pietatis, et evangelicorum defensorem præconio- rum, in medium non deduxi, quia et ipse, propter nescio quæ, nobiscum impugnatur a vobis; et post sudores quamplurimos et labores conquisitos [Baluz. loco requisitos], post tot certamina et studia nume- rosa, non exteriorum, sed suorum sociorumque fidei calumniis appetitur; oportebat enim, eum cum Paulo post gentilium, et latronum, etiam falsorum fratrum (II Cor. xi, 26), ejus denique generis enumerare pe- ricula. Hujus rei gratia tantum virum sponte prætere- ire volumus.

EXCERPTUM QUINTUM.

Item in quinto libro, qui est totius ejus operis extremus.

Verba Marii Mercatoris.

Hanc calumniam sanctæ synodo quæ Nestorium jure percussit, execrandus iste struere nititur, ut audeat dicere, beatos Patres qui apud Ephesum con- venerunt, non recti dogmatis intentione, sed timore

[Baluz. livoro] potius, illam protulisse sententiam, quatenus Apollinæ olim sepulta perfidia per eos renovata esse videatur; hanc autem contumeliam in sanctos Dei pontifices his perlidus verbis exag- gerat.

Ex libro quinto Theodoretii pro Theodoro.

b Tantum valuit invidia, cui vos mancipastis, ut quæ olim per unum aut duos, et hos latentes, Apol- linæ loquebatur, hæc nunc per multos Ecclesie præsules congregationibus Ecclesiarum sacris exhibeat, et tales [Baluz. lethales] herbæ per pastores gregibus offerantur, luporumque morsus, rectorum ministerio, rationalibus ovibus infligantur; et qui in duabus aut in tribus civitatibus extra murorum septa, paucos alloquebatur, quos etiam variis cantibus seducebat, nunc iste per vos in mediis tripudiat urbibus; ejus enim prædicatoris errores, et vocum novitatibus decoramini, reparantes ejus blasphemiam, quæ jam fuerat consumpta temporibus.

Verba Marii Mercatoris.

Qualem unitatem Deitatis et humanitatis idem Theo- doretus fateretur, per quæ scripsit necessario decla- ratur his verbis.

EXCERPTUM SEXTUM.

Ex eodem libro.

c Quod, inquit, Dominus de viro et uxore ait, ut

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

a Ad hunc librum videri potest spectare Theo- doretus, cum Irenæo episcopo arguenti quod Diodorum et Theodorum prætermisisset in Eranista, respondet (Epist. 16): Quo cultu viros tantos prosequar, testis est liber quem de illis composui, in quo constatam in illos accusationem diluimus, nec accusatorum potentiam nec stratas contra nos insidias reformidantes. Liber enim Pentalogii ab Apologetico pro Diodoro et Theodoro non differt; id manifeste demonstratur ex consequentibus Mercatoris verbis.

Eranistæ dialogo 1 idipsum habet: Proferrem etiam tibi fortissimorum veritatis propugnatorum Diodori et Theodori enarrationes, nisi viderem vos insensu in hos animo esse, Apollinarisque in eos odio et malevolentia successisse. Vidisses enim hos etiam cæteris consonantia scripsisse, et ex divino fonte fluentia hausisse, rivosque et ipsos quoque spiritus exstitisse; sed hos quidem prætermittam, quia implacabile bellum adversus eos suscepistis.

b Eadem nunc effundit in sanctos Dei pontifices, quæ ante scripserat in Cyrillum, cum Joanni Antio- cheno mitteret suas anathematismorum reprehensio- nes. Valde dolui, inquit, cum anathematismos legissem, quos direxisti nobis, præcipiens ut eos scripto destrueremus, et hæreticum eorum sensum nudum om- nibus intimaremus. Dolui autem quod vir pascendi sor- titus officium, et cui grex tantus creditus est, et oves infirmas curare præceptus, non solum languet ipse, et quidem vehementer, sed nititur etiam oves ægritudine implere, et feris bestiis sævius ea quæ sunt pascenda discernit. Illæ namque ea quæ sunt dispersa et a grege divisa rapientes dilacerant. Hic autem in medio gregis existens, et servator reputatus et custos, latentem erro- rem in eos qui illi parent introducit. Quod enim aperte oppugnat, id observare facile est; quod vero sub specie amicitia insidias parat, invenit eum contra quem pugnat incautum, eique facile læsionem infert. Hoc me multo magis contristat, quod sub pietatis nomine atque figura, et in pastoris dignitate, in hæreticas et blasphemias voces erumpit, et dudum extinctam Apollinariæ manam simul et impiam doctrinam renovat, etc.

c In his continetur dolosa Nestorianorum subtili- tas, qui nomine personæ abutentes, confessi sunt quidem unam post unionem naturarum in Christo personam, sed qualis viri est ac uxoris post conju- gium, χίρα: nimirum, non πύρα, vel, ut aiunt, non una physice et substantialiter, sed una moraliter, et jure tenus. Crediderit forte quispiam, aut hic Theo- doretum ex Theodoro profecisse, cujus aliquando sententias integras exscribit; aut Marium Mercato- rem nominum affinitate deceptum esse; aut alio vitio contigisse, sive exscribentium quæ Marii sunt, sive excerptium quæ Theodori in v synodo referuntur, ut in aliis peccatum est non semel. Nam in præfata synodo collatione 4, et apud Leontium 4, hæc ipsa tribuuntur Theodoro, velut excerpta ex libro octavo de Incarnatione. In eam ego sententiam venirem, nisi me retineret Gregorius Magnus, πρῶτον istam Theodoro tribuens, et in ea quidem epistola, quam scripsit nomine summi pontificis ad Theodoretum studiosos, qui calumniam Theodoretum inustam queri possent, si modo ipsi spurium aliquid supponeretur. Quare opinor Theodoretum ex Theodoro sumpsisse ex parte quæ Mercator exhibet, non tamen ita quin immutaverit quædam unde possit discrimen agnosci: quod ut constet, et sua simul Mercatoris fides salva sit, juvat exhibere, sive quæ apud Leontium, sive quæ in v synodo et epistola Pelagii 2 a Gregorio Magno conscripta reperiuntur. Apud Leontium igitur. Ex omni parte manifestum est supervacaneam esse et indecoram atque discrepantem confusionem, cum una- quaque natura in se indissolubiliter maneat. Rursus manifestum est apud et congruentem esse unionem; per hanc enim naturæ copulatæ unam personam se- cundum unionem constituerunt. Quare quod Dominus in viro et uxore ait, quamobrem non jam sunt duo, sed una caro, dicere nos consentaneæ possumus secundum rationem unionis: Non sunt jam duæ personæ, sed una, scilicet naturis discretis. Ut enim illic, in viro acilicet et uxore, non lædit numerum duorum quod una caro dicatur, manifestum est enim quatenus una dicuntur caro; sic hic non lædit differentiam natura-

jani non sint duo, sed una caro (Math. XIX, 6), * naturis procul dubio constantibus, sed discretionem habentibus; et sicut ibi nihil obest duorum numerus quominus una caro dicatur, certum est eam qualiter una dicatur; ita et hic personæ unitas nihil obest differentie naturarum. Integre cum naturas discernimus, Dei Verbi naturam integram dicimus, et personam sine dubitatione perfectam; nec enim sine persona fas est asseverare substantiam; perfectam quoque naturam humanam cum sua persona similiter confitemur. Cum vero ad conjunctionem respicimus, tunc demum unam personam merito nuncupamus.

EXCERPTUM SEPTIMUM.

Item ex ejusdem libri capitulo decimo quinto.

Hæc, inquit, Apollinaris arguunt vanitatem, qui pro ratione vel mente Deum Verbum in assumpta carne asserit habitasse. Nam si non habuit humanam mentem assumpta natura, Deus quidem erit, qui contra diabolum certavit, Deus etiam qui victoriam operatus est; Deo autem operante victoriam, ego quidem de hac victoria nihil utilitatis accepi, velut qui nihil hinc inferre potuerim; sed et lætitia, quæ ex hac re contigit, privor, super triumphis alienis exultans. Tripudiat autem diabolus et extollitur, et superbit atque gloriatur, quasi cum Deo luctatus sit; magnum est enim illi etiam a Deo superari.

Item ex ejusdem libri capitulo decimo sexto.

† Hac etiam usus defensione convenienter diabolus Deo dicere poterat: Ego, Domine, creator universorum, non contra te certamen assumpsi; scio nam-

A que dignitatem tuam, intelligo potestatem, cognosco dominationem, fateor servitutem, quamvis refaga esse cognoscar; victoriam vero cedo et angelis, et omni cœlesti multitudini, ex quibus aliquando et ego infelix exstiteram; contra hæc autem suscepi certamen, quem de limo formasti, et ad imaginem tuam fecisti, et ratione honorasti, et paradisi civem constituisti, et terras marisque dominum demonstrasti. Hæc seductionis, non necessitate, decepti; hunc usque in hodiernum diem superare, deficere ac morti tradere non cesso; persevero hæc ad statum perducens, et mecum luctari præcipiens [Baluz. percipiens]: ipse spectator assiste; etiam arte, quam athletæ insenuunt, ostende luctari, demonstra et instituta certaminis, unge [Baluz. ungue] ut voles; tantum ne huic auxilium præbeas; non enim sic audax ego et mente privatus, ut adversum te factorem certare pertentem. Hæc ad Salvatorem Christum juste diabolus diceret, si non esset homo, sed Deus, qui pro homine decertaret.

De capitulo vigesimo nono.

Dei Filius hominis inseparabiliter adjunctus, eum disciplinam summæ virtutis edocuit, et a peccatorum jaculis illasam custodivit, et integrum et superiores diabolica fraude monstravit, mortemque ad breve tempus gustare permittens, protinus ab ejus tyrannide liberavit, et participatum ei propriæ vitæ contulit, ad cœlos evexit, et ad dexteram sedere magnitudinis fecit, et donavit illi nomen quod est super omne nomen; dignitatem suam eidem conferens, et appellationem naturæ ejus assumens.

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

run uno personæ. Cum enim naturas discernimus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus, et perfectam personam, neque enim licet dicere hypostasim sine persona. Perfectam vero etiam naturam hominis et personam similiter. Cum tamen ad copulationem respicimus, unam personam tunc dicimus. In v synodo (Collat. 5, num. 29): Manifestum autem est quod unitas convenit; per eam enim collectæ naturæ unam personam secundum unitatem effecerunt. Sicut enim de viro et muliere dicitur, quod jam non sunt duo, sed una caro, dicimus et nos rationabiliter, secundum unitatis rationem, quoniam non sunt duæ personæ, sed una, scilicet naturis discretis. Sicut enim ibi non nocet numero duorum unam dici carnem, certum est enim secundum quod una dicitur; ita et hic non nocet naturarum differentie personæ unitas. Quando etenim naturas discernimus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus et perfectam personam, nec enim sine personæ est substantiam dicere perfectam; perfectam autem et hominis naturam et personam similiter. Quando autem ad conjunctionem respicimus, unam personam tunc

dicimus. In epistola Pelagii 2 ad Eliam Aquileiensem, etc.: Naturas discernimus Dei Verbi, naturam integram dicimus et personam sine dubitatione perfectam, nec enim sine personæ fas est asseverare substantiam; perfectam quoque humanam naturam cum sua personam similiter confitemur. Cum vero ad conjunctionem respicimus, tunc demum unam personam merito nuncupamus.

* Baluz., naturis procul dubio constant sub discretionem manentibus; et, etc. Edit.

† Ex hoc loco, qui in codice Græco regie bibliothecæ dicitur sumptus ex opere *πρωτογενεως*, pervulgata opinio convellitur, qua viri eruditionis fama celebres, cum cepti essent a corruptis Genadii codicibus, crediderunt opus quod de incarnatione Domini a Theodoro compositum Genadius scripsit, non fuisse diversum a libro quatuor Eranistæ adversus Eutychem et Dioscorum elaboratis. Istud enim excerptum, immo totam tentationis Dominicæ historiam, cujus particula est, fœnitæ quæras in libris Eranistæ.

EXCERPTA EX EPISTOLIS THEODORETI.

Hactenus de libro *περι των ορθων πεποιθητων*, seu Pentologio, nunc de epistolis, et de ea primum quam Theodoretus Nestorio scripsit, cuique Mercator a se in Latinum sermonem converse præfationem hanc præposuit.

Verba Mariæ Mercatoris.

* Nestorio in exilio pro sua perfidia constituto, scripsit epistolam Theodoretus, qua patebat, non

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

* Exilii nomine intelligit recessum in monasterium sancti Eusepii, de quo egimus in præfatione historica;

neque enim significari potest deportatio in Cæsariam, quæ post quatuor annos a concilio Ephesensi facta

• honoris amore, sed ipsa veritate compulsus, probasse se dogma beati Cyrilli, quem vocat ^b Ægyptium; in damnationem vero ejusdem Nestorii nullo modo præbere consensum.

Epistola • Theodoretii ad Nestorium.

Domino meo vere Dei amatissimo et venerando sancto Patri Nestorio episcopo, Theodoretus in Domino salutem.

Quod urbana me conversatio et obsequium gloriae non superet, nec excelsis indigeam sedibus, arbitror tuam cognoscere sanctitatem. Nam etsi nihil aliud, saltem solitudo civitatis, cujus dispensationem videor esse sortitus, hanc me philosophiam sufficienter edocuit, quam constat ad solitudinis cumulum etiam turbas habere causarum, quæ retardare plurimos valeant, etiam qui rebus talibus nimis exultant.

Nullus igitur tuæ persuadeat sanctitati, quod ego præsul esse desiderans, clausis oculis, velut recta dogmata, Ægyptia scripta susceperim: nam, per ipsam fateor veritatem, sæpius eam revolvens, et diligenter examinans, ab hæretica pravitate libera deprehendi,

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

contigit, cum hæc epistola data sit, vel cum ageretur de conciliandis Ecclesiis Alexandrina et Antiochena dissidentibus, vel paulo post pacem initam, anno scilicet 432, sub fine, aut primo statim initio sequentis. — *Nestorio in exilio.* Putat Garnerius istud esse intelligendum de secessu ejus in monasterium S. Eupreprii juxta Antiochiam. Verum iste secessus nullibi vocatur exsilium, et proclivius est existimare hanc epistolam a Theodoro scriptam esse cum Nestorius deportatus fuisset in Oasim. Vide quæ a nobis dicta sunt de eo argumento ad caput 24 synodici adversus trægédiam Irenæi. BALUZ.

^a Catholicis objiciebant homines Nestorianæ partis, quod magnarum sedum promissione ad se pellicerent episcopos minorum civitatum. Sed quæsierit forte quispiam qua specie veri potuerit illud objici viris disciplinæ ecclesiasticæ dissolutæ minime reis, siquidem ea ætate nefas esset episcopum commutare sedem, eamque ob causam Proclius diu rejectus sit ab urbis regie episcopatu, quoniam Cyzicene Ecclesie præfectus erat a Sisinnio; istud vero dubium non satis solverit, qui cum subtilibus nonnullis transire nefas dixerit, fas transferri, quasi canones id ambire velarent, sinerent accipere oblatum. Nam causa Gregorii Nazianzeni solutioni pugnat, cum raptus sit ad Constantinopolitanæ Ecclesie regimen, et inde tamen coactus recedere, propter objectum electionis vitium; camque in causa Proclii non prius desitum sit repulsæ, quam Coelestinus summus pontifex super ea re dederit responsum. ut auctor est Socrates (*Lib. vii*).

^b Theodoretus postquam iracundius agere cepit in causa Nestorii adversus Cyrillum, hunc isto nomine appellat in omnibus præsertim, sive libellis, sive epistolis, quæ ipsius nomine inscribuntur, partim in parte concilii Ephesini, partim in v synodo. Unde facile dignoscas quo auctore singula de quibus dubium oriri possent vere scripta sint.

^c Epistola hæc refertur in v synodo, sed alio interprete; data vero ibidem dicitur post unitatem inter Orientales et sanctissimum Cyrillum factam. Quo tempore nimirum, ut ex consequenti epistola constat, exigebat Joannes Antiochenus episcopus ut qui sibi suberant conditiones pacis acciperent, Nestoriique dogmata damnarent, atque ejus depositioni et Maximiani ordinationi consensum scripto darent.

A et aliquam illis imponere maculam formidavi; non tamen velut is approbetur, qui toti mundo causa perturbationis exstiterit; et spero me pro hac re nullis delictis in die judicii subjacere, quia judex justus explorat propositum singulorum.

His autem quæ contra tuam venerationem injuste atque inique patrata sunt, nec si mihi utramque manum quis abscinderet, potero præbere consensum, divina procul dubio mihi cooperante gratia, et infirmitatem animæ sublevantem.

Hoc autem etiam his qui hæc exigunt certum litteris feci, et vestræ [*Baluz. tuæ*] sanctitati ^d quid eis a me rescriptum sit exempla transmissi, quatenus agnoscat quod nullum tempus nos per divinam gratiam commutabit [*Baluz. commutavit... ostendit*], nec B polypedas, nec chameleontas [*Al. versipelliones*] ostendet, quod illi quidem petras, hi vero folia juxta colores proprios imitentur. Omnem quæ cum tua veneratione est in Domino fraternitatem ego et qui mecum sunt plurimum salutamus.

Verba Marii Mercatoris.

Aliam in favorem Nestorianorum • Constantinopo-

Neque porro causæ quicquam est cur supposita videatur, quia Leontius tradit circumferri litteras mutuas Theodoretii et Nestorii suppositas ab hæreticis: nam id si dictum de his ipsis intelligat, Mercatoris testimonio arguendus est, qui cum memoriæ mandaverit res sui temporis, auctoritate præstat Leontio, post quinquaginta saltem annos scribenti.

^d Theodoretus non interfuit concilio quod apud Acacium Beroæ Joannes Antiochenus habuit, de pace cum Alexandrinis componenda; sed primum per litteras interrogatus est quid de conditionibus pacis ac professione Cyrilli sentiret; tum conventus, ut pactis conditionibus subscriberet. Ipse vero et rejecit conditiones velut iniurias, et professionem Cyrilli accepit tamquam palinodiam pristinae sententiæ; et amore Nestorii atque impatientia Cyrilliana victoriæ subscribere noluit. Quæ omnia prolixè ostendimus in dissertatione de Vita Theodoretii præfigenda Operum auctario.

^e Non erit, credo, vanissimus conjector qui putaverit hanc epistolam scriptam esse ad Andream monachum Constantinopolitanum Nestorio faventem, ad quem est ea quoque quam 143 fecit in editione sua Sirmondus; neque enim dissimile est utriusque argumentum, quamquam Theodoretus mentem in Mariana manifestius declarat, in Sirmondiana artificiosa brevitate flammulatur. Sic enim habet (*Epist. 143*): *Scribes autem non alterius opinionis homini, sed in apostolorum disciplina erudito, et trinitatis, non quaternitatis assertari. Revera enim per æque impio censui eos qui duas Unigeniti naturas in unam cogere audent, et qui Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei vivi, hominem factum Deum Verbum in duos filios dividere conantur, si qui sunt tandem, ego enim non puto. Sed hanc semper calamitiam Ecclesie, qui Arii sunt et Eunomii, quique Apollinaris partes sectantur, impudenter affinxerunt. At vero facile est diligentibus pervidere celeberrimos Patres nostros, lumina Ecclesiarum, hanc ipsam a veritatis hostibus criminationem passos esse, quam nos hoc tempore ab optimis novæ hæresis defensoribus sustinemus. Quorum impietatem sapientissimus Dominus patefecit, non permittens diuturna patientia nefariam hæresim corroborari. Ratum igitur habeas, domine, et ad fidei consortes scribere, quod tibi facile est ex multis lucubrationibus nostris cognoscere.*

Hæc destinavit, in qua dicit quod duas quidem naturas A et cætera pietatis dogmata confiteretur, ut Ægyptii; de iniquitate vero, quæ in Nestorium commissa est, nulla sit correctio subsecuta.

* *Theodoretæ ad Andream monachum Constantinopolitanum.*

Et post alia.

Fidelis autem Deus, qui non patietur, neque nos neque vos tentari supra id quod possumus; sed faciet cum tentatione etiam exitum (I Cor. xiii, 10), ut tolerare possimus, et mendaciam quidem redarguet: quamvis et nunc assertio probetur mendacii confutata, et veritatis ostensa potentia.

† Ecce enim qui Salvatoris Christi naturas impla ratiocinatione confuderant, et unam naturam ausi fuerant predicare, ac Deitati passiones adjungere: propterea etiam sanctissimo et venerando summi Dei pontifici Nestorio insultarant [*Baluz. resultarunt*], † velut quodam chamo et freno (*Psal. xxxi, 9*), secundum prophetam, maxillis omnino contractis, et a pravis ad recta perductis, veritatem iterum addiderunt,

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

Litteras reddo, erunt enim hæc rursus, si Deo placet, ad charitatem incitamenta.

Circa duas istas, quas contulimus, epistolas, observa primum eam quæ in collectione Sirmondi est, non alieno, quod quibusdam visum est loco poni; pertinet enim ad posteriora tempora, quibus Theodoretus hæresis accusatus est, immo et damnatus a Dioscuro in latrociniali concilio Ephesino; non item ad priora ista quibus Nestorii turbæ nondum quievissent, quod docent ista verba: *Facile est pervidere Patres nostros, lumina Ecclesiarum, hanc ipsam a veritatis hostibus criminationem passos, quam nos hoc tempore ad optimis novæ hæresis defensoribus sustinemus.* Ob- C serva deinde ex altera epistola, quam Mercator defloravit, quomodo Theodoretus palinodiam a Cyrillo recantatam non crediderit modo, sed etiam jactabundus hanc sibi victoriam gratulatus sit, propter reprehensos anathematismos, coactumque, ut aiebat, auctiorem in sententiam Nestorii venire.

* *Baluz.: Ejusdem Theodoretæ ex epistola quam pro consolatione Nestorianorum Constantinopolim destinavit, in qua dicit quod duas quidem naturas et cætera pietatis dogmata confiteantur Ægyptii, de iniquitate vero quæ in Nestorium commissa est, nulla sit correctio subsecuta, post alia; et in nota: † Garnerius hic ex conjectura censuit hanc epistolam scriptam esse ad Andream monachum Constantinopolitanum, in auctario vero operum Theodoretæ p. 96, istud posuit tamquam rem certam. Illud certum est, scriptam esse ad Constantinopolitanos pro consolatione Nestorianorum, sicut pro eorumdem consolatione illas ad ipsos scripsit quæ exstant in synodico adv. tragœdiam Irenæi cap. 40, 47. † Eorr.*

† Hinc colligitur, datam esse epistolam post missam a Cyrillo professionem fidei ad Joannem Antiochenum, id est ann. 432, sub finem. Cyrillus porro, vel geminam misit, unam ante exhibitam a Paulo Emeseno Joannis fidei; alteram in epistola, Joanni postmodum datam; vel eandem aliis, sive temporibus, sive verbis scripsit. Quamquam primum e duobus credibilis est: unde Cyrillum quidam imprudentiæ accusare ausi sunt, quod prior professionem fidei miserit, quasi id sit rei hominis, satisfactionem prius exhibere quam accipere; atque hinc nata est insultantis Theodoreri vana calumnia, quæ consequentibus verbis continetur.

† Confer hunc locum cum altero simili in epistola quæ in quinta synodo perperam dicitur ad Joannem

utentes ejus assertionem, qui pro veritate bella sustinuit. Pro una namque natura duas impræsentiarum confitentur (anathematizantes eos qui permixtionem aut confusionem prædicant), et Deitatem Christi impossibilem [*Baluz. in passibilitate*] venerantur, et carnis esse edisserunt passiones, et evangelicas dividunt voces, et Deitati quidem sublimes, et Deo dignas ascribunt; humiles autem assignant humanitati; talia namque nunc ab Ægypto scripta delata sunt.

Verba Marii Mercatoris.

Aliam quoque scripsit ad Andream Samosatenum episcopum, lectis sancti Cyrilli pontificis Alexandrini litteris † a Beroa directis.

Theodoretæ ad Andream Samosatenum episcopum.

Magnificus vir Aristolaus ab Ægypto magistrorum [*Baluz. Magisterianum*] cum litteris Cyrilli destinavit, quibus anathematizat Arium, Eunomium, Apollinarem, eosque qui Deitatem Christi passibilem dicunt, et qui confusionem atque permixtionem duarum asserunt naturarum; et super hoc quidem gavisi sumus, quamvis † propositionem nostram ille diffugeret.

data, cum sit ad Dominum Joannis successorem. Ex collatione intelliges non magnam fuisse Binio aliusque causam cur hanc ipsam ad Dominum epistolam rejicerent veluti supposititiam. Id aperte ostendimus in censura Operum Theodoretæ auctario præposita, adversus nonnullos etiam veteres.

† Non obscure inde conficitur synodum quæ a Joanne Antiocheno, dum tractaretur negotium pacis, habita scribitur apud Acacium, Beroæ celebratam fuisse, et non Antiochiæ, quod opinantur Conciliorum editores, aliique communiter plures. Colligitur etiam, quod aliunde certum est, Theodoretum non interfuisse hujusmodi synodo, sive quod impatienter ferret de pace agi, hoc est, de condemnatione Nestorii et Cyrilli receptione, quorum alteri vehementer studebat, alteri infensus erat supra modum, sive quo alio impedimento prohibitus.

† Epistola hæc in v synodo dicitur scripta, post pacem Ecclesiis redditam. Alia legitur Theodoretæ ad eundem, data Ephesi, quo non convenerat Andreas morbo impeditus, post Cyrillum et Memnonem ab Orientalibus depositos, et a sacra synodo resitutos, id est, circa finem Julii ann. 431.

† Quam vero propositionem? Eam nempe de qua Cyrillus ad Acacium Melitenensem: *Concilio nescio quo apud sanctissimum piissimumque Beroensem episcopum Acacium congressi curarunt ad me scribi conventionis modum, id est, sanctarum Ecclesiarum pacem, nisi eo modo quem ipsi prescriberent, fieri non debere. Volebant autem ea omnia aboleri quæ vel epistolis, vel tomis, vel libris evulgaverant, et soli fidei quam Nicæni Patres ediderunt consentire. Ego vero ad ista rescripsi. Expositioni fidei, quam Nicæni Patres ediderunt, adhæremus omnes, nihil prorsus eorum quæ in ipsa continentur labefactantes; sunt enim ea omnia recte inculpateque tradita, neque tutum est, post illam fidei editionem, quidquam adhuc curiosius tractare. Quæ vero recte contra Nestorij blasphemias scripsimus, ea ejusmodi esse, ut nulla nobis ratione persuaderi possit ut recte scripta esse negemus; opus proinde magis esse ut ipsi juxta pietatissimi Christianæ amantis imperatoris decretum immo vero sanctæ synodi Ephesinæ sanctionem, illum qui contra Salvatoris Christi gloriam pugnavit, ejicerent, impiasque illius blasphemias anathemate insequerentur, ejusque depositioni consentirent, ac sanctissimi piissimique episcopi Maximiani ordinationem approbarent.*

Exigit autem subscriptionem facta dudum damnationis, et ut anathematizetur sancti episcopi dogma Nestorii. Scit autem vestra sanctitas quod si quis indiscrete doctrinam anathematizet ejusdem sanctissimi et venerabilis episcopi, idem est ac si pietatem anathematizare videatur.

Oportet ergo, si omnino compellimur, eos anathematizare qui purum dicunt hominem Christum, aut qui in duos filios unum Dominum nostrum Jesum Christum dividunt, et qui ejus, abnegant Deitatem, etc.

^b Existimo præ omnibus maxime satisfactum esse domino meo sanctissimo et venerando Joanni episcopo, quod nullatenus acquiescam in damnationem domini mei sanctissimi et venerandi Nestorii episcopi præbere consensum, nec violare communem promissionem ^d quæ in Tarso, et Chalcedone, et Epheso facta est: meminit enim et eorum quæ nuper apud Antiochiam post nostrum regressum a nobis sæpe deprompta sunt. Nullus igitur tuam decipiat sanctitatem, quod ego acquiescam hoc aliquando facere, Deo procul dabo mihi cooperante, et me confortante.

Theodoretus episcopus ad Himerium episcopum Nicomedie.

Inter cætera. Intentionem nostram certam tuæ fa-

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

^a Id est, nulla restrictione facta, et sine ulla dogmatis et personæ discretionem. Atque hinc intelligi quam vetus sit illud *καταστροφή*, quo nonnulli aliquando abusi sunt, et nuper impius ille qui Cyrillum, synodumque Ephesinam hæresis Eutychie scripto libro accusare ausus est. Verum hac de re plenius alias, cum de subscriptionibus in causa Pelagianorum ^C dissertationem instituimus.

^b Baluzius a præcedentibus segregat sequentia cum hoc titulo: *Item ejusdem Theodoretus ad Alexandrum Hieropolitanum Syriæ præsuleni, asseverantis numquam se in damnatione Nestorii præbere consensum*; remque sic probat: « Hunc titulum addidimus ex codice Vaticano, cum deesset in editione Garnerii. Exstat quidem in Bellovacensi, sed mutilus, ideoque omissus a Garnerio. Pelagius II in epistola cujus paulo ante fecimus mentionem: *Ad Alexandrum vero Syriæ Palæstinorum præsuleni scribens ait: Existimo*, etc. Epistola autem ista Theodoretus ad Alexandrum exstat integra in synodico supra laudato, c. 66. — *Existimo*. Hoc fragmentum non est ex epistola ad Andream Samosatenum, ut putavit Garnerius, sed ex epistola ad Alexandrum Hieropolitanum, uti jam ostensum est. Quare in auctario Theodoretus disjungendum est ab epistola ad Andream. BALUZ.

^c *Præbere consensum quæ in Tarso*. Garnerius videns hunc locum esse mutilum, sic illum interpolavit: *Præbere consensum, nec violare communem promissionem quæ in Tarso*, etc. Verum ex citata Pelagii epistola apparet nihil aliud olim fuisse in libris Marii Mercatoris quam quæ etiamnum a nobis leguntur. Certum sane est nonnulla deesse in hoc loco quæ supplenda et emendanda sunt ex synodico ita: *Præbere consensum, quia memor est eorum quæ in Tarso et Chalcedone et Epheso facta sunt*. BALUZ.

^d Orientales statuerant se nunquam, vel in depositionem Nestorii, vel in Cyrilli restitutionem consensuros, nec id semel, vel uno in loco; sed Ephesi primum, cum inde Constantinopolim legati acceptis mandatis proficiscerentur; iterum Chalcedone, cum ex ea postulationem imperatori obtulerunt; Tarsi postea cum dimissi reverterentur in Orientem; tandem Antiochiæ, priusquam a se mutuo divellerentur, ad

cinus sanctitati, quod ^f lectis ex *Ægypto* litteris destinatis, et apud nos sæpe discussis, invenimus eas doctrinæ quidem congruentes Ecclesiæ; ^g duodecim vero capitulis contrarias esse probavimus, quæ usque impresentiarum impugnare ^h perstitimus.

ⁱ Placuit igitur nobis, ut si sanctitates vestre receperint Ecclesias divinitus sibi commissas, *Ægyptiis* et Constantinopolitanis communicare, aliisque qui contra nos cum eis militasse noscuntur, quia nostram fidem, magis autem apostolorum, se habere professi sunt; damnationi vero venerandi et sanctissimi Nestorii, quæ facta dicitur, non præbere consensum. Iniquum namque vere et impium comprobamus, si iisdem criminibus quibus et socius ejus reus exstiterat, illi quidem veniam largiri, huic autem ostium ^B poenitentiae claudere; multo igitur magis iniquum, et magis impium, innocentem morti tradere.

Sciat igitur sanctitas vestra quod non prius eis communicandum esse censemus, quam vestras recipiatis Ecclesias. Hæc autem non solus ego, sed omnes sanctissimi nostræ regionis episcopi, habito concilio, decreverunt. ^l Et ante jam tuæ sanctitati prædixi, quia si domini mei venerabilis et sanctissimi episcopi Nestorii fuerit dogma damnatum, nec ego his qui hoc faciunt communicabo. Quod si tuæ sanctitati placue-

suas singulis civitates redeuntibus.

^e Scripta procul dubio est quo tempore Paulus Emesenus, a synodo Orientis legatus, Alexandria negotium pacis gerebat, et, quemadmodum habebat in mandatis, conditionibus quam honorificentissimis rem peragere moliebatur, iis nempe, ut sola in fidem Nicænam consensio exigeretur: non item depositio Nestorii subscriberetur, sed solo silentio rata haberetur; utque episcopi a Maximiano depositi, Himerius, Helladius, Eutherius, et Dorotheus, suas sedes reciperent.

^f *Eo refer epistolam Theodoretus ad Joannem*, quæ est in *v* synodo; altera enim ex altera lucem accipiet, immo et auctoritatem.

^g Hoc est, quod Andrea monacho scribit, Cyrillum, a pravis ad recta perductum, veritatem tandem addidisse. Operæ pretium est ambas epistolas simul conferre.

^h Libris quinque *περὶ ἑκατόντα*, de quibus antea dictum est, immo ad mortem usque capitula Cyrilli non impugnavit ipse tantum, sed aliis quoque execranda traduxit. Unde Gennadius, Anatolii in sedem Constantinopolitanam successor, paulo post Theodoretus mortem, atque adeo post conciliula Chalcedonense, damnatumque cum Eutychete Dioscorum, in hæc verba adversus anathematismos Cyrilli erupit: *Væ mihi a malis! Heu heu! unde enim quisquam in præsentia aliunde sumat exordium? Quales Cyrilli Ægyptii, et quantas blasphemias incurri? quantas blasphemias audivi!* etc. (Apud Facundum, lib. 1. c. 4.)

ⁱ Cyrillus in epistola ad Donatum narrat historiam totius illius molitionis, pro restituendis quatuor episcopis, Himerio Nicomediensi, Helladio Tarsensi, Eutherio Tyanensi, et Dorotheo Martianopolitano, qui a Maximiani synodo exauctorati fuerant. Copiose hanc ipsam historiam tractamus in dissertatione de Eutherio, cujus Opera Theodoretus auctario, propter cognationem, conjungemus.

^l Apud Baluzium a superioribus reliqua secretum cum hoc titulo: *Ejusdem Theodoretus ad Alexandrum Hieropolitanum*. Vide integram epistolam ex qua segmentum hoc sumptum est in synodico, cap. 99, p. 806. EDIT.

rit id ipsam litteris inserere, quæ Antiochiam dirigerent, hoc fiat; ne ergo differatur obsecro, tuis hærendo vestigiis.

^a Ad eundem, postquam rescivit Joannem anathematizasse dogma Nestorii.

Post alia. Non, inquit, tuam lateat sanctitatem quod postquam legi epistolam quæ imperatori directa est, nimis animo dolui; quia manifeste cognosco quod is qui hanc scripsit, id ipsum sentiens, indiscrete atque inique damnavit eum ^b qui nihil præter doctrinam sanam novit aliquid et docuit [Baluz. novi aliquid docuit]. Sed anathematismus insertus, licet idoneus sit amplius quam consensus damnationis ejus turbare lectorem, tamen, quia non indiscrete, sed sub quadam consideratione positus est, solatium præstitit. Nec enim dixit: Anathematizamus doctrinam ejus; sed quæcumque aliter dixit aut sensit quam doctrina apostolica continet.

Verba Marii Mercatoris.

Item ex gestis quæ contra Dominum Antiochenum episcopum conscripta sunt, in quibus accusatur idem Dominus, quod, eo præsentem, palam in Ecclesia, ausus sit idem nefandissimus Theodoretus, post obitum sanctæ recordationis Cyrilli Alexandrini pontificis, insultans beatæ dormitioni ejus, ita proferre.

Ex sermone Antiochiæ habito a Theodoro, post obitum sancti Cyrilli.

^c Nemo jam neminem blasphemare compellit. Ubi

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

^a Inscribit Baluzius hoc fragmentum: *Ejusdem Theodoretii ad eundem Alexandrum, postquam rescivit Joannem Antiochenum episcopum anathematizasse dogma Nestorii; monetque in notis epistolam istam haberi integram in synodico supra laudato, c. 128, p. 849.* Edit.

^b Nec Theodoretus fuit, aut admodum cæcus, qui non viderit blasphemias Nestorii; aut in paucis Nestorianus, qui hasce blasphemias habuerit pro sana doctrina; ut mirari satis non possim placuisse multis Agobardi sententiam dicentis, inventum a Theodoro medium locum inter Nestorium hæreticum et Cyrillum catholicum, unde pugnant pro veritate ageret contra ve-

^a sunt qui dicunt quia Deus est qui crucifixus est? Non est crucifixus Deus, sed homo crucifixus est Jesus Christus. Deus autem templum suum ex David suscitavit, sicut idem David ante prædixit: Homo generat hominem. Natura autem Dei Filius est Deus Verbum; Christus autem filius est David: sed Dei Filius templum non est [Baluz. filii templum est]. Contentio ultra jam non est, sub uno jugo Ægyptus et Oriens convenerunt, mortua est invidia, et consepulta illi est hæresis. Jam quiescunt qui passim prædicant Deum, etc.

Alla versio in v synodo, non verbis tantum, sed etiam sententiis nonnullis diversa.

^b Nemo neminem jam cogit blasphemare. Ubi sunt dicentes quod Deus est qui crucifixus est? Non crucifigitur Deus; homo crucifixus est Jesus Christus qui ex semine est David, filius Abrahæ. Homo est, qui mortuus est Jesus Christus. Deus vero Verbum resuscitavit suum templum, qui est ex David, sicut David locutus est: Homo hominem generat. Qui vero natura Filius Dei est, hic est Deus Verbum. Christus vero est filius David; sed templum est Filii Dei. Non jam est contentio, Oriens et Ægyptus sub uno jugo est, mortua est invidia, et cum eo obruta est contentio. Requiescant theopathitæ.

ritatem, etc.

^c Propter hunc sermonem aliaque forte similia, accusatus est Theodoretus quod Christum divideret in duos filios; fuit enim ea totius accusationis in ipsam conjecturæ summa, ut testatur in epistola 95, 101, 165, quamquam calumniam sibi fieri ubique passim queritur, eamque in epistola 84 ex eo nata causatur, quod in Oriente quidam ita sentirent. Hæc autem epistola inscribitur ad episcopos Ciliciæ, ad quam Theodori sedes Mopsuestena civitas pertinet; apud hos enim suspicatur aliquos esse ejusce sententiæ, quos redargui postulat, ne ex amicorum crimine aliquid in se invidia redundaret.

